

לטהרות אם היתה עסוקה בטהרות. אבל לבעלה בזמן שאינה מתעסקת בטהרות – מותרת בלי בדיקה! אפילו באין לה וסת(174) (175).

וכן מותר לבעלה כשחוזר מהדרך לבוא אליה בלי לשאלה אם היא טהורה, משום שהיא בחזקת טהורה.

במה דברים אמורים שאינו צריך לשאלה – שהניחה בשעת יציאתו לדרך בחזקת טהורה. אבל הניחה כשיצא לדרך בחזקת טמאה, לעולם היא בטומאתה ואפילו עברו ימי הטומאה והיה באפשרותה להטהר, אין הבעל יכול לסמוך על כך שטבלה ונטהרה – עד שתאמר לו במפורש "טהורה אני"

בעא מיניה רבי זירא מרב יהודה: יא-א

אשה, שאינה עסוקה בטהרות, ואינה חייבת בדיקה לפני תשמיש – מהו שתבדוק עצמה לפני תשמיש לבעלה? והיינו,

בדיקה לטהרות בעיא נמי בדיקה לבעלה! (172)

ומקשינן: והא אמרה שמואל חדא זימנא.

דאמר רבי זירא אמר רבי אבא בר ירמיה אמר שמואל: אשה שאין לה וסת אסורה לשמש עד שתבדוק, ואוקימנא [לקמן בעמוד הבא] שרק בעסוקה בטהרות אמר שמואל שאסורה לשמש עד שתבדוק, אבל אם אינה עסוקה בטהרות מותרת לשמש בלי בדיקה, אפילו אם אין לה וסת, ולמה חזר שמואל על דבריו שוב!?

ומתריצין: שמואל לא חזר על דבריו, אלא הוא אמר פעם אחת בלבד. וחדא – מכלל חברתה איתמר (173).

תניא נמי הכי שחייב בדיקה לפני תשמיש חל רק בעסוקה בטהרות, במה דברים אמורים שצריכה לבדוק קודם תשמיש –

מכלל בטהרות, אך למדו כן דבריו להלן "אשה שאין לה וסת וכו'", אך תוס' הקשו ששם לא נזכר חילוק בעסוקה בטהרות, ולכן פירשו להיפך, שדבריו להלן נלמדו מכלל דבריו על משנתנו שדוקא עסוקה בטהרות טעונה בדיקה, אך אם אינה עסוקה, אינה צריכה לבדוק לבעלה אף כשאין לה וסת.

175. תוס' [ד"ה תניא] ביארו שראית הגמרא שמדובר אפילו באופן שאין לה וסת, היא ממה שחילקה הברייתא בין הניחה בחזקת טהורה להניחה בחזקת טמאה, ולא נקטה חילוק בין יש לה וסת שאינה בודקת לאין לה וסת שבודקת. ועוד ביארו, שמהרישא של ברייתא זו מוכח שמדובר באשה שאין לה וסת.

172. הרמב"ן כתב, שאף אם אינה עוסקת כעת בטהרות, כיון שהורגלה לעסוק בטהרות והוחזקה להיות בודקת לצרכם לאחר תשמיש, צריכה לבדוק לבעלה. ותוס' להלן [טז א ד"ה בית שמאי] כתבו שאחר תשמיש צריך לבדוק שמה בעל נדה וטמא ז' ימים.

173. המגיד משנה [איסור"ב טז] הקשה לדעת הרמב"ם שצנועות בודקות לעולם קודם תשמיש למה אמרו כאן ערך מיגו שבודקת לטהרות בודקת לבעלה, וביאר שכוונת הגמרא שאינה צריכה לבדוק מן הדין, אבל מידת חסידות היא לבדוק.

174. פירשו תוס' [ד"ה חדא] בשם רשב"ם ששמואל לא אמר "לא שנו אלא בעסוקה נלמד

האם זה מן הראוי לעשות כן? (176)

אמר ליה רב יהודה — לא תבדוק!

אמר ליה רבי זירא: ותבדוק, ומה בכך?!

אמר ליה רב יהודה: אם כן, שתבדוק עצמה,

לבו של בעלה נקפו, שחושש שהיא בודקת

משום שהרגישה ביציאת דם, ופורש! (177)

בעא מיניה רבי אבא מרב הונא:

אשה שאינה עסוקה בטהרות (178) שנבעלה,

שאינה חייבת לבדוק עצמה אחר הבעילה

— מהו שתבדוק עצמה [האם בכל זאת מן

הראוי לה לבדוק מיד לאחר הבעילה, בפרק הזמן הקצר הנקרא] "כשיעור וסת" — כדי לחייב בעלה חטאת! והיינו, שתדע אם בעילתה היתה בהיתר או באיסור. שאם היתה באיסור יביאו שניהם כפרה קרבן חטאת (179).

[ומה שהצריך רב הונא שתבדוק דוקא בפרק הזמן הקצר "כשיעור וסת", הוא משום שלקמן ברף י"ד מתבאר במשנה כי רק אם ראתה אחר תשמיש בפרק הזמן הזה יתחייבו חטאת].

אמר ליה רב הונא לרבי אבא: מי משכחת לה, כיצד תיתכן לבדיקה בזמן כה קצר

אך הרמב"ן כתב, שלדעת רש"י [להלן טז, הובא לעיל בביאור ה"מיגו"] שחייב הבדיקה היא לטהרות ואינה צריכה לבדוק את העד בלילה, לכו נוקפו שמא ימצא טמא. ולביאורו הנידון למה לא תקנו לבדוק, ונמצא שאפילו אם רבנן תקנו לכו נוקפו. והרשב"א כתב, שגם לדעת רש"י ודאי יכול לבדוק לאור הנר, אלא שעדיין לכו נוקפו כביאור רבינו חננאל].

והרמב"ן עצמו שנקט לעיל שהבדיקה לבעלה, ביאר ש"לכו נוקפו" בחששות שמא לא בדקה כראוי בחורים וסדיקים, ושמא לא ראתה היטב לאור הנר.

ובהגהות מיימוניות [איסור"ב ד אות כ] משמע שמותר לבדוק קודם תשמיש, והב"י והב"ח נקטו שכוונתו לדון בדעת הרמב"ם שבודקת מעיקר הדין. אך בפלתי [קפו א] וש"ע הגר"ז [קפו ג] נקטו שכוונתו שהאיסור רק לאשה, אך אם הבעל מצווה לה מותר, כי אז לא שייך הטעם של לכו נוקפו.

179. כך פירש רש"י [ד"ה מהו שתקנת], והנידון דאינה עסוקה בטהרות. אך הר"ן פירש

176. לכאורה תמוה שהרי שנינו להלן [יג א] כל היד המרובה לבדוק בנשים משובחת, אך כבר הראה בתורת השלמים [קפו א] שלכן דקדק השו"ע והוסף "בפני בעלה בשעת תשמיש - לפניו או לאחריו שאז יש נידון שם לכו נוקפו.

177. ביאר הרשב"א שהסתפק אם הבדיקה לטהרות נצרכת משום שבאמת חוששין להם כי בכל שעה שייך שיהיו דמים באשה. ורק הקלו לבעלה, ולפיכך בעל נפש לא יבעול, אלא בבדיקה [ואפילו כשאינה עוסקת בטהרות], או שרק משום מעלת הטהרות הצריכו בדיקה, ואילו לבעל אין סיבה לבדוק אפילו לכתחילה [אלא בשעה שעוסקת בטהרות].

178. כך פירש רבינו חננאל [הובא בתוס' ד"ה לכו], והיינו שאפילו אם בדקה את העד ונמצא כשר חושש שמא הרגישה [ושמא אבדה טיפת הדם, או שלא בדקה יפה. ריטב"א]. והיינו רק משום שחכמים לא תקנו לבדוק, אך אילו היו מתקנים לא היה חושש, כי היה יודע שבדקה מפני התקנה.

ולאור זאת שאל רב הונא את רבי אבא כיצד הוא הסתפק על בדיקה לאחר תשמיש כדי לחייב חטאת!?

אלא, תיקן רבי אבא את שאלתו, שהבעיה היא:

אשה, מהו שתקנה מבחון לאחר תשמיש, כדי שאם תמצא דם בקינוח, הנעשה מיד אחר תשמיש, בשיעור שהוא כ"שיעור-וסת", יהיה חיוב קרבן חטאת?

איבא דאמרי הכי בעא מיניה: כך דן רבי אבא לפני רב הונא — **אשה מהו שתבדוק עצמה** אחר הביאה? ואף שזמנה של הבדיקה הוא לאחר "שיעור וסת", כל זאת תועיל הבדיקה כדי לחייב בעלה אשם תלוי ככל ספק איסור?

אמר לו רב הונא: לא תבדוק!

אמר לו רבי אבא: ותבדוק, ומה בכך?!

אמר לו רב הונא: אם כן, שיודע שלאחר תשמיש תעסוק בבדיקה שמא היתה הבעילה באיסור — **לבו נוקפו ופורש** מבעילה! ולפיכך, מוטב שלא תבדוק כלל [אלא אם כן עסוקה בטהרות שאז היא חייבת מן הדין לבדוק] (181).

כשיעור וסת? והרי עד שתעשה את הבדיקה מבפנים בחורים ובסדקים כבר יחלוף אותו זמן קצר הנקרא "כשיעור וסת"?

והתניא: איזהו "שיעור וסת" שאמרו חכמים שאם תראה דם לאחר תשמיש בשיעור-וסת יתחייבו בקרבן חטאת? — **משל** [לקוצר הזמן]: **לשמש ועד שעומדין בצד המשקוף**, זה בסמוך לזה, **וביציאת השמש נכנס העד**. והנמשל: שמיד עם יציאת השמש [אבר התשמיש] בדקה עצמה בסדין [העד].

וממשיכה הברייתא: **הרוי** אומר: "כשיעור-וסת" שאמרו במשנה לקמן שיתחייבו בקרבן חטאת, הוא שיעור זמן לקינוח בלבד, ולא לבדיקה! שרק אם קינחה מבחון ומצאה דם תולים שהיה הדם גם בשעת תשמיש, אבל אם בדקה עצמה מבפנים הרי זה פרק זמן יותר ארוך מ"שיעור וסת". שהואיל והעד אינו נמצא סמוך ל"משקוף" אלא היא אוחזת אותו בידה, הרי עד שתביאנו למשקוף ותבדוק בפנים — כבר עבר הזמן! (180) ואם ימצא דם בבדיקה אי אפשר לומר בודאות שהיה הדם בשעת תשמיש אלא יתכן שבא לאחר מכן, ואין חייבים חטאת אלא באשם תלוי.

באופן שהרגישה פשיטא שחייבת לבדוק, ואילו באופן שלא הרגישה אינה מתחייבת קרבן. וראה להלן [נו ב] שנחלקו הראשונים בדין ראייה בלא הרגשה.

וביאר שמדובר באופן שסוברת שלא הרגישה, אך יתכן שהרגישה והיתה סבורה שהיא הרגשת שמש.

181. כך פירש"י [ד"ה לקינוח], ולעיל [ד"ה לבדיקה] ביאר שעצם אורך הבדיקה בחורים

שגם נידון זה הוא בעסוקה בטהרות, והספק אם צריכה לבדוק דוקא סמוך לתשמיש. וראה תוס' להלן [טז א ד"ה ב"ש] שצריכה לבדוק לטהרות כשיעור וסת, והיינו כפירש"י.

ודעת הראב"ד [איסור"ב ד טז] שגם רבי זירא דן בבדיקה לאחר תשמיש, ודן באינה עסוקה בטהרות ואילו רבי אבא דן בעסוקה בטהרות [וכביאור הר"ן]. וראה עוד בסמוך.

180. הגרעק"א הקשה, ממה נפשך, אם מדובר

אמר [שאל] רבא: וכי מי שאינו מקיים דברי חכמים רק "צנוע" הוא דלא מיקרי, שזה כל חסרונו, הא לדבריך, "רשע" — לא מיקרי. והאם אי אפשר לקרותו בשם "רשע"?!

אלא, אמר רבא: הא דאמרה המשנה לקמן "והצנועות מתקנות עד שלישי" אין הכוונה לחיוב הבדיקה שלפני תשמיש, שחיוב זה כבר התבאר במשנתנו שחייבת בו כל אשה העסוקה בטהרות. אלא, לומר לנו שיש לצנועות נוהג משובח, והוא:

"עד", שבדקו בו עצמן לפני תשמיש זה, אין בודקות בו לפני תשמיש אחר משום שהבדיקה הראשונה כבר הכהתה את לובן העד ולא תהיה ניכרת בו היטב הבדיקה השניה.

אבל, נשים "שאינן צנועות" בודקות שוב ושוב באותו עד, ולא איכפת להן להקפיד על מראה בדיקותיהן.

שנינו במשנה: ובשעה שהיא עוברת לשמש ביתה הרי היא חייבת בדיקה [באם היתה עסוקה בטהרות].

אמר רבי אמי אמר רבי ינאי: וזהו, אותו עד שבודקת בו לפני תשמיש [המבואר במשנתנו — בשעה שהיא עוברת לשמש ביתה] הוא "עדן — של צנועות" [המוזכר לקמן במשנה יד א: והצנועות מתקנות להן עד שלישי, לתקן הבית! דהיינו לפני תשמיש]⁽¹⁸²⁾.

אמר ליה רבי אבא בר ממל לרבי אמי: תנא תני במשנתנו "צריכות", שצריכה האשה להיות בודקת בשעה שעוברת לשמש ביתה, ואילו את תני "זהו עדן של צנועות", שאינו חיוב, אלא רק מידת חסידות?!⁽¹⁸³⁾

אמר ליה רבי אמי: אכן, גם לענין של חובה מתאים לשון "צניעות", שאני אומר: כל המקיים דברי חכמים נקרא "צנוע"!

לבדוק הוא אחר זמן זה, ובדיקתם כדי לברר שאינה רואה מחמת תשמיש.

183. כך פירש"י, ולדעתו כאן ובמשנה להלן [יד] מדובר בצנועות העסוקות בטהרות, ולכן בודקות קודם תשמיש, ולולי זאת הבדיקה אסורה כי לבו נוקפו. וכן פירש בתוס' רא"ש, אלא שנקט כי בסוגיין התחדש שצנועות אינן בודקות שוב בעד שבדקו בו קודם תשמיש.

אך לדעת הרמב"ם להלן מדובר בצנועות הבודקות קודם תשמיש לבעליהן אף שיש להם וסת [ובדיקתן כדי לברר את הבדיקה שלאחר תשמיש, לדעת אם רואה מחמת תשמיש או לא], ואילו כאן מדובר בבדיקה מחמת מיגו שעסוקה בטהרות וכדלעיל, והיא בדיקה מעיקר הדין, ונחשבות צנועות רק על כך שאינן בודקות בעד

וסדקים הוא יותר משיעור וסת, וראה בנימוקי הגר"ב שהעיר על שינוי הביאור. ומדברי רש"י להלן [יד ב ד"ה לקינוח] מבואר שהם דבר אחד. כי בקינוח אין חסרון הבאה למשקוף כי אינו צריך בדיקה בפנים.

182. שיטת הרמב"ם [איסור"ב ד יד] שצנועות בודקות לעולם קודם תשמיש, אך לאחר תשמיש כל אשה חייבת לבדוק, ותמה הרמב"ד שהרי "רב יהודה שהיה צדיק שאין כמותו מנע את רבי זירא שלא לבדוק אחר תשמיש. וכן הקשה הגר"א לביאור הגמרא שהנידון קודם תשמיש איך הצנועות בודקות, והרי בכך לבו נוקפו.

וביאר הרמב"ן שלדעת הרמב"ם גם רבי זירא דן על בדיקה אחר תשמיש בתוך זמן המברר לחיוב חטאת או אשם, ואילו חיוב כל הנשים

— לא בעיא בדיקה!

אך אם אין לה וסת — הרי בין אם היא ערה בין ישנה בעיא היא חייבת בבדיקה [והטעם שהקלנו יותר ביש לה וסת, הוא משום שבא עליה שלא בשעת וסתה, שיכול לסמוך על כך שבאותה שעה הרי היא כמסולקת-דמים].

[ולפי זה חידושו של שמואל באומרו "אשה שאין לה וסת אסורה לשמש עד שתבדוק" הוא כפול:

א. שהחיוב המבואר במשנה שכל אשה, ואפילו יש לה וסת, חייבת לבדוק לפני תשמיש — הוא רק אם היא ערה, אבל לא בישנה.

ב. שאשה שאין לה וסת החמירו עליה שאפילו אם היא ישנה חייבים להעירה כי היא חייבת לבדוק, בכל ענין].

אמר רבא: ולימא ליה רבי אבא בר ירמיה לרבי זירא הסבר אחר בכוונת דברי שמואל:

יש לה וסת — הרי רק לטהרות [אשה העוסקת בטהרות] בעיא בדיקה לפני תשמיש, אבל כשאינה עוסקת בטהרות, שהבדיקה היא רק לבעלה, לא בעיא בדיקה.

גופא: אמר רבי זירא אמר רבי אבא בר ירמיה אמר שמואל: אשה שאין לה וסת — אסור לה לשמש עד שתבדוק!

אמר ליה רבי זירא לרבי אבא בר ירמיה [שאמר את הדין הזה בשם שמואל]: האם רק אשה שאין לה וסת ועוסקת בטהרות בעיא בדיקה לפני תשמיש, ואילו אשה שיש לה וסת לא בעיא בדיקה? והרי שנינו במשנתנו שאפילו אשה שיש לה וסת חייבת לבדוק בשעה שעוברת לשמש ביתה [כשעסוקה בטהרות]?

אמר ליה רבי אבא בר ירמיה לרבי זירא: חידוש גדול השמיענו שמואל, שחובת הבדיקה בכל אשה הוא רק אם היא ערה, שאז היא ראויה לעסוק בטהרות, ולכן חייבנו לבדוק גם לבעלה. וכמו כן אין טירחה גדולה בבדיקה בהיותה ערה.

אבל, אם היא ישנה, שבאותו זמן אינה ראויה לעסוק בטהרות. וכמו כן יש טורח וצער להעיר אותה שתהיה ערנית בצורה כזאת שתוכל לבדוק (184) — הקלו חכמים, ולא חייבו אותה בדיקה בכל ענין [אפילו באשה שעסוקה בטהרות]. (185) אלא:

אם יש לה וסת הקלו חכמים, שרק אם היא ערה היא בעיא בדיקה. אבל אם היא ישנה

שבדקו בו.

[וראה מהר"ם שרק בבדיקה קודם תשמיש אחר נחשבות צנועות בבדיקת עד חדש, אך לבדיקה אחר תשמיש אפשר לכתחילה להשתמש בעד שבדקה בו קודם, כי בין כה וכה העד מתלכלך].

184. הגר"א [קפו ס"ק ב] העיר שהרי גם המשנה להלן [יד א] נקטה לשון "והצנועות" ולמה הקשה רבי אבא לרבי ינאי ולא על לשון המשנה. והעלה מכך כדעת הרמב"ם שהמשנה להלן עוסקת בבדיקה לבעלה, והיא אינה מעיקר הדין, וכל קושייתו רק לרבי ינאי שעסק בבדיקה מחמת מיגו שעסוקה בטהרות, שהיא מעיקר הדין.

אבל אם אין לה וסת — החמרנו עליה, שאפילו לבעלה נמי [ואפילו כשאינה עוסקת בטהרות] בעיא בדיקה!

[והיינו שנאמר כי לכך התכוון שמואל באומר "אשה שאין לה וסת אסורה עד שתבדוק" — שכיון שאין לה וסת החמרנו עליה לאוסרה עד שתבדוק ואפילו אינה עוסקת בטהרות, ולאפוקי אשה שיש לה וסת, שאם אינה עוסקת בטהרות, היא פטורה מלבדוק].

ומדייקת הגמרא: ומדלא אמר ליה רבי אבא בר ירמיה לרבי זירא הכי, שמע מינה דקסבר שמואל: כל לבעלה [והיינו, אשה שאינה עוסקת בטהרות], לא בעיא בדיקה לפני תשמיש, בין יש לה וסת ובין אין לה וסת. ולכן לא יכל רבי אבא בר ירמיה לתרץ שחידושו של שמואל הוא שאשה שאינה עוסקת בטהרות החמרנו עליה לבדוק באין לה וסת.

ומכאן, שדברי שמואל "אשה שאין לה וסת אסורה לשמש עד שתבדוק" הם רק באשה העוסקת בטהרות [שהשמיענו שמואל שהחמירו עליה אפילו בישנה]. אבל אם אינה עוסקת בטהרה אינה צריכה בדיקה כלל ואפילו אין לה וסת. ותואמים דברי שמואל אלו עם דבריו בעמוד הקודם שאשה שאינה

עסוקה בטהרות אינה צריכה בדיקה בכל ענין.

תנו רבנן: חמרין, ופועלין, והבאים מבית האבל ומבית המשתה — נשיהם להם בחזקת טהרה, ובאין ושוהין עמהם בין ישנות בין ערות.

במה דברים אמורים שהן מותרות אפילו מבלי שישאלו אותן ומבלי שיבדקו לפני תשמיש, שהניחן בחזקת טהרה. אבל, אם הניחן בחזקת טומאה, לעולם היא טמאה ואפילו עבר הזמן שיכולה לטבול ולהטהר, עד שתאמר לו "טהורה אני".

והוינן בה: והא, ברייתא זו, שמואל — במאי מוקי לה?

אי בשיש לה וסת — קשיא ערה למה היא פטורה מבדיקה? והרי מלשון הברייתא משמע שמדובר בעסוקה בטהרות.

ואי בשאין לה וסת — קשיא בין ערה ובין ישנה? (186)

ומתריצין: לעולם בשיש לה וסת. ומה שאינה צריכה לבדוק כשהיא ערה, משום שכיון שתבעה לתשמיש ונענתה — אין לה בדיקה גדולה מזו! שהקלנו עליה (187) שאינה צריכה

185. שני טעמים אלו הובאו ברש"י [ד"ה ערה], ולכאורה הם תלויים במחלוקת רש"י והרמב"ם לעיל בטעם ה"מיגו" שעסוקה בטהרות, אם הוא חיוב רק מדין טהרות, ולפיכך במקום צער לא חייבוה לבדוק, או שמפני חיוב הבדיקה לטהרות חייבוה גם לבדוק לבעלה, ואם כן, כשהיא ישנה פטורה משום שאינה עוסקת בטהרות.

186. תוס' ד"ה שמואל הקשו למה הקשתה הגמרא רק על שמואל, והרי כך יקשה על הברייתא מהמשנה שמפורש בה כי עסוקה בטהרות טעונה בדיקה קודם תשמיש. ותירצו שהמשנה לא עוסקת בישנה, ועיקר הקושיא על שמואל מישנה. ועוד, שבמשנה היה אפשר להעמיד כשאין לה וסת.

לסמוך על תביעתו במקום בדיקה.

אמר רב כהנא: שאלתינהו לאינשי ביתי לנשותיהם דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע: כי אתו רבנן מבי רב — האם מצרכי לכו בדיקה או לא? ואמרו לי הנשים: לא מצרכים אותנו לבדוק, וכדין הברייתא, שדי בתביעה.

והוינן בה: אמאי שאל רב כהנא את הנשים? ולישילינהו לדידהו, לבעליהן?

ומשנינן: דילמא אינהו קא מחמירי אנפשיהו, שיתכן שלעצמם הם היו

בדיקה ממש אלא די בתביעה [וגם לדעת שמואל די בתביעה], שאילולי היתה בטוחה שהיא טהורה היתה בודקת עצמה (188).

אמר ליה רב פפא לרבא: מהו למיעבד כי הא מתניתא? האם אפשר לסמוך על ברייתא זו למעשה, שאין צריך דוקא בדיקה אלא די בתביעה, או שמא אין לסמוך עליה, אלא היא חייבת לבדוק? (189)

יב-ב אמר ליה רבא לרב פפא: סודני [תלמיד חכם]! — לא! אין לה לבדוק, משום דמגניא באפיה, שאם תצריכנה בדיקה (190) לפני תשיש היא תתגנה בעיניו, ואפשר

הרי באה שימת לב זאת במקום שימת לב של בדיקה, ומשמעות הלשון הוא: אין לך שימת לב גדולה מזו!

אולם הראב"ד [בבעלי הנפש ש ה, וראה רשב"א ה א], ביאר שמשעת התביעה ואילך שמה אל לבה אם יש דם בבית החיצון, ודייקו הראשונים מדבריו שבק בבדיקה לטהרות צריך לבדוק בחורים וסדקים, אך לבעלה די בקינוח, אך בתוס' רא"ש לעיל [ה א] נקט להיפך עיי"ש.

189. רש"י פירש שהנידון בבדיקת ערה בעלה, ושאל רב פפא "מי בעיא בדיקה או תביעה". ותוס' [ד"ה מהו] הבינו בדבריו שהנידון אם צריך כלל בדיקה, ויתכן שאינה צריכה אפילו תביעה. ולפיכך תמהו על תשובת רבא "דמגניא באפיה", שהרי תביעה בערה אין בה חשש זה. וביאר המהרש"א שרש"י נקט שתביעה באה תחת בדיקה, וכיון שלו תקנו בדיקה, אין צריך אפילו תביעה. וראה רמב"ן.

עוד פירש רש"י בלישנא אחרינא, שהנידון היה אם צריכה בדיקה או די בתביעה, ועל כך השיב רבא שאינה טעונה בדיקה הכי מגניא

והוסיפו לבאר, שהקושיא מהברייתא על שמואל, היא משום שמשמע מתוספת הלשון "נשיהם להם בחזקת טהרה" שמדובר בעסוקה בטהרות.

187. תוס' לעיל [יא ב ד"ה תניא] נקטו דהיינו בין אם יש לה וסת ובין אם אין לה, וביארו כאן [ד"ה כיון] דהיינו משום שהבא מהדרך מאריך בפיוס, ונמצא שהשוהה בעיר אסור בלא בדיקה. אולם רש"י [ד"ה אין] נקט שגם השוהה בעיר והניח אשתו בחזקת טהרה בא לו בתביעה ואינה טעונה בדיקה.

188. תוס' [ד"ה כיון] כתבו שדוקא הבא מן הדרך די בתביעה כיון שאז הוא מאריך בפיוס אשתו על כן אפשר לסמוך על זה שאילו היתה טמאה ודאי היתה נזכרת שהרגישה בשעת ראייה.

ולביאורם נמצא כי לשון הגמרא "אין לך בדיקה גדולה מזו" מלמדנו שעיקרה של חובת הבדיקות של העוסקת בטהרות היא כדי לחנכה לשים לב בתדירות לטהרות. ולכן, אם שמה לב בגלל תביעתו ופיוסו של בעלה הבא מן הדרך,